

Zimní zahradu gymnázia doplnil exotický bambus a indigovník

Tři stovky druhů rostlin pomáhají studentům oživit výuku botaniky.

DALIBOR DOSTÁL

Kutná Hora – Malou botanickou zahradu připomínají prostory zimní zahrady kutnohorského Gymnázia Jiřího Ortena. Rostou v ní na tři stovky druhů rostlin. Alespoň podle hrubých odhadů. „Přesně to nikdy nikdo nespočítal, neboť to není v lidských silách. Rostliny totiž nejsou pouze izolované v květináčích, nýbrž i v kompozicích na velkých záhonech a epifytických větvičkách. Proto se k přesnému číslu dochází jen stěží,“ vysvětlila pro týdeník 5+2 dny Radka Olivová, zástupkyně ředitele školy.

Škola se specializuje především na užitkové rostliny tropů a subtropů. Ale pěstuje i jiné exempláře, na kterých žákům ukazuje různé typy přizpůsobení, jež rostliny uplatňují, aby v přírodě přežily v různých podmínkách.

„Pěstujeme například myrmekofilní rostlinu, která v přírodě žije v symbióze s mravenci: ona jim poskytuje úkryt, oni požírají hmyzí škůdce, pokud se v pří-

Vítězové posledního ročníku botanické soutěže Sherwood na místě, které je přezdíváno stejně, jako soutěž. Foto: GJO

dě v její blízkosti vyskytnou. Máme i kaktusy používané šamany amerických indiánů pro získávání látek, které jim pomáhají uvést se do transu, pěstujeme i pepř betelový, bez kterého se coby lehké drogy srovnatelné s tabákem neobejde polovina Asie,“ vypočítává zástupce ředitele Jiří Posselt.

Vůně cesmíny

V zimní zahradě roste i mahagon, z něhož se získává cenné dřevo, pěstují tu rýži a bavlnu, hřebíčkovec, skořicovník a mnoho dalších. Zahradu škola provo-

zuje již jedenáctým rokem. Péče o ni leží na učitelích, děti ovšem občas pomohou při větších zákrocích, jako například nyní v období její rekonstrukce.

Gymnázium přišlo i se zajímavým způsobem, jak získávat peníze na nové botanické přírůstky. Dvakrát do roka prodává vypěstované rostliny rodičům a za získané peníze může koupit semena dalších exotických rostlin. „Naposledy to byly například cesmína, z jejíž listů se v Jižní Americe vyrábí čaj maté, henna a indigovník, který se používá jako přírodní barvivo, nebo

bambus obrovský,“ popsal Jiří Posselt. „Prodejem rostlin utržíme dvakrát ročně kolem dvou tisíc korun, celkem tedy kolem čtyř tisíc za rok. Což je v dnešní finanční situaci velmi milé. Děkujeme i touto cestou všem rodičům, kteří naše výpěstky zakoupí,“ doplnila Radka Olivová.

Za odměnu do Teplic

Zimní zahrada hraje také hlavní roli v botanické soutěži Sherwood, jejíž sedmý ročník letos probíhá. Žákům i veřejnosti představuje zajímavé rostliny zimní zahrady prostřednictvím osmnácti soutěžních úkolů zaměřených na poznávání užitkových rostlin. Žáci při jejich řešení vyhledávají informace nejen botanického, ale i zeměpisného, dějepisného, a dokonce i jazykového rázu. „Soutěže se účastní čtyři desítky žáků, ale pouze polovina z nich vytrvá až do konce. Zpravidla nelze stanovit jediného vítěze, jelikož bez ztráty bodu doběhne do cíle několik žáků,“ uzavřela Radka Olivová.

Všichni úspěšní řešitelé absolvují za odměnu výlet do Teplic, částečně hrazený nadačním fondem. V teplickém gymnáziu mohou obdivovat školní zoo i školní skleník s obřím akváriem.

5+2dny

promluvy

Rok 2013 je výročí 1150 let od příchodu Konstantína a Metoděje a 400 let od vydání Bible kralické. Připomínáme, že se slovo boží skládá, aby se nám stalo srozumitelným. Přivykli jsme přezírat slovo živého Boha, neposloucháme už ani člověka vedle nás. Ignorujeme hlas vlastního nitra, pragmaticky se to jeví výhodně. Zaměňujeme svobodu za svědění, zodpovědnost za příležitost, skutečnou hodnotu za vnější zdání. Často jsme již pozbyli, oč se bit. Odkazy našich velikánů, počínaje věrozvěsty přes Husa, Masaryka až k Václavu Havlovi, se scvrkávají do učebnicových hesel, která symbolicky halí do purpuru to, čím my stále nejsme. Jsme jako děti, které si na pískovišti hrají na mámu a tátu, na bohoslužbu, na kancelář, dopravu anebo na Parlament. „Dokud jsem byl dítě, mluvil jsem jako dítě, smýšlel jsem jako dítě, usuzoval jsem jako dítě; když jsem se stal mužem, překonal jsem to, co je dětinské.“ (1.K 13,11) Kéž tedy dorosteme nám svěřeným úkolům.

David Hron,
kněz církve československé

miminka

V čáslavské nemocnici se v týdnu od 14. do 20. ledna narodilo 9 miminek a byli to samí kluci. Nejtěžší miminko vážilo 3 720 gramů. (jam)

5+2dny

čte v kronikách

Příště: lorecký pivovar za třicetileté války

Lorecký pivovar v Kutné Hoře

Kutná Hora – Ve středověku nebylo snad vesnice, v níž by nestála tvrz. Také v nejbližším okolí Kutné Hory připomínaly se odedávna tvrze v Malešově, Perštejnici nebo Přitoco. V samotné Kutné Hoře pak tvrze Lorec a Sukov.

Nejstarší zmínka o Lorci je z roku 1418, kdy sedlecký opat pronajal dvůr v Lorci Václavu Šlichěři z Kutné Hory. Okolo roku 1462 byl majitelem zámožný Horník Martin z Lorce. Dále se tu vystřídalo několik majitelů, mezi nimi i Ondřej Dačický z Heslova. Roku 1589 koupili konšele tvrzi obci kutnohorské.

Při lorecké tvrzi byl pivovar se sladovnou, zahrada a chmelnice, tvrz měla i své haltěře, tedy nádrže na vodu. Kutná Hora sice mívala od starodávna svůj pivovar ve staré radnici (na dnešním Komenského náměstí), ale ten byl obklopený okolními budovami, a nebyl proto vhodný

pro další rozvoj. Naproti tomu Lorec byl ze všech stran volný a příslušelo k němu velké prostranství. Velké nádvoří pivovaru bývalo také často využíváno k přípravám potrubí pro městský vodovod. Odtud se mu také někdy říkalo „trubní dvůr“.

V Lorci se vařila piva bílá ze sladu pšeničného, i hořká, ze sladu ječného, ovšem s přísadou chmele. Piva hořká se kromě toho kořenila i solí, někdy též jalovcem a bobkovým listem. Pšenici i ječmen kupoval pivovar ze statků obce kutnohorské a také od okolních sedláků. Obilí na sýpce složené v hromadách bylo čas od času třeba přehazovat, aby nezatuchlo. K tomu se používalo lopatek vějících. Slad se sušil v Lorci, ale také v obecním domě „Cassa“ zvaném na Rybném trhu, dnešním Havlíčkově náměstí. Slady se sušily na proutěných lískách, proutí na pletení lísek se získávalo u Labe.

Na mletí sladu dohlížel sám sládek a zůstával ve mlýnech i přes noc, aby se se sladem nemohly dít žádné nepatřičnosti.

O chmel na lorecké chmelnici se starali nádeníci, kteří ryli půdu, dováželi hnůj na kolečkách a ostřili a nabíjeli tyče, po kterých se chmel pnul. Místní chmel však nestačil celé produkci pivovaru. Například roku 1615 se tu vypěstovalo 24 korců a přikoupilo se ještě dalších 37 korců. Chmel se dovážel, podle zprávy z roku 1645, například z Malešova, Zábोří, Starého Kolína, Týnce nad Labem, Kaňku, Veletova nebo až od Kopidlna. Chmel se pěstoval také u Horky, Čestína, v čáslavské nížině a dalších místech.

Pod varným kotlem se spotřebovalo značné množství dříví. To se odebíralo hlavně z panských lesů a dováželi ho lomečtí sedláci. V době, kdy bylo v Kutné Hoře

V Lorci se vařila piva bílá ze sladu pšeničného, i hořká, ze sladu ječného, ovšem s přísadou chmele. Foto: Jana Mišutková

mnoho domů pustých, shořelých a pobořených, kupovalo se do pivovaru často dříví z takových budov. Zejména v roce 1643 z Kolmarku (dnešního Karlova), od sv. Trojice a z Kaňku. Lorecké pivo odebíralo povinně městský špitál a vesnice, které patřily do kutnohorského majetku, například Bahno nebo Lomec. Bylo oblíbené oproti dováženým pivům

cizím (hostinským) také u šenkýřů. V roce 1643 se nabízel ve 21 kutnohorských šencích, v roce 1705 již ve 45 šencích.

Pivovar byl pro Kutnou Horu po staletí velmi důležitým zdrojem příjmů. Kromě těch stálých si od něj radnice brala i na výdaje mimořádné.

(dal)